

Lacom '1) care mănîncă și bea cu poftă exagerat de mare; nesătul; 2) fig. doritor, dornic (de) corespunde v. sl. *лакомъ* 'gierig, cupidus, avidus'⁹⁰; bg. *лаком* 'idem', s.-cr. *lakom* etc.

Mîrșav '1) (înv.) slab, costeliv; 2) (reg.) murdar; 3) josnic, ticălos, mișel' corespunde adjectivului bulg. *мършав* '1) slab, costeliv; 2) neroditor (cîmp)'⁹¹; s.-cr. *mîrșav* '1) slab, costeliv; 2) slab, sărăcăcios, mizer'⁹². În limba romînă cuvîntul a căpătat și un sens nou, figurat, cu valoare emoțională — 'josnic, ticălos, mișel', singurul care persistă în limba literară contemporană⁹³.

Observăm deci, că de cele mai multe ori, astfel de adjective (a căror listă n-am epuizat-o în paragraful de față) își largesc sensul, ca urmare a caracterului lor « expresiv » sau a unor întrebunțări noi, figurate.

4. Determinări ale omului din punct de vedere social.

Din această grupă vom examina doar trei adjective: *slobod*, *bogat* și *sărac*. Fără a insista asupra valorii lor sociale, vom consemna aici doar corespondențele lor în limbile slave (în primul rînd, meridionale).

Slobod (cu derivatele sale: a *slobozi*, *slobozenie*) este cuvîntul vechi, popular, căruia în limba literară modernă i-a luat locul *liber* (neol. fr.-lat.). Etimonul său se găsește în v. sl. *свобода* (indecl.) 'liber'⁹⁴; cf. bg. (cu disimilația *v-l*) *слободен*, *слобода* *слобода*; s.-cr. *sloboda*, *slobodan*, *sloboditi*, etc. Cuvîntul a fost împrumutat de asemenea și de limba maghiară *szabad* '1) liber; 2) licet; licitum'⁹⁵.

Bogat '1) care are avere mare, avut (și subst.); 2) (despre lucruri etc.) îmbelșugat, mult, variat; 3) de mare preț' corespunde v. sl. *богатъ*, bg. *богат* s.-cr. *bogat* etc.⁹⁶

Sărac, înv., reg. *sireac* '1) reg. Banat, Olt. Transilvania sud-vest) orfan⁹⁷; 2) lipsit de bunuri materiale, (și subst.) de jos, din popor (opus: *bogat*), 3) biet, sărman' este, la origine un substantiv (format cu ajutorul sufixului *-ak* din adjectivul *sirā* 'orfan'): bg. *цирак*, 'orfan', s.-cr. *sirak* 'idem'. În aceleași limbi există și alt derivat — bg. *сиромаш*, s.-cr. *siromah* 'om sărac', din care provine rom. *siriman*, *săriman*, *sărman*. Așa dar, chiar în limbile slave, are loc trecerea de la 'orfan' la 'sărac', e drept în alt derivat: acest fapt ușurează explicația evoluției cuvîntului *sărac* în limba romînă, în decursul evului mediu, într-o societate împărțită pe clase. Avînd deja sensul largit, *sărac* a putut fi întrebunțat și figurat, cu înțelesul 'biet, nenorocit': cf. *săracul popă!* sau diminutivul: *sărăcuțul de el!*

⁹⁰ *Hwb.*, 50; Miklosich, *Lex.*, 50.

⁹¹ Gerov, III, 89; 402.

⁹² Iveković-Broz, I, 711.

⁹³ Pentru evoluția sensului vezi L. Șăineanu, *Încercare*, p. 209—210.

⁹⁴ Miklosich, *Lex.*, 827, *Hwb.*, 134.

⁹⁵ Kniezsa, I/1, 484.

⁹⁶ Vezi, etimologia: Berneker, *SEW*, I, 67; Vasmer, *REW*, I, 98.

⁹⁷ Vezi *ALRM*, I, 308.